

Sygn. akt I C 313/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSR del. Zygmunt Drożdżejko

Protokolant: Karolina Lipka

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2015 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. C.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – A. Ś.w K., oraz A. Ś.w K.**

o zapłatę

I. **oddala powództwo;**

II. **zasądza od powoda W. C. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7 200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem kosztów procesu.**

Sygn. akt I C 313/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 13 listopada 2015 r.

Powód W. C. wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa – A. Ś. w K. raz A. Ś. w K. z pozwem o zapłatę kwoty 300 000 zł z odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu zostało wskazane, że powód przebywał w tych zakładach karnych w okresie od 21.09.2002r. do dnia 19.01.2004r. W tym okresie został poddany nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu wynikającemu z nie zapewnienia humanitarnych warunków izolacji do czego pozwany był zobowiązany. Powód nie może ponosić konsekwencji niewłaściwej polityki państwa w sferze więziennictwa. W szczególności zostało wskazane, że cele były przepelnione, brak było odpowiednich warunków do utrzymania higieny osobistej, nie było ciepłej wody, cele były zagrzybione, wilgotne, niemalowane, a posadzki nierówne. Powód wskazał, że stan jego zdrowia znacznie się pogorszył.

Jako podstawę roszczeń zostały wskazane następujące przepisy: art. 77 ust 1 Konstytucji, art. 91 ust 1 Konstytucji, art. 41 ust 4 Konstytucji, art. 417 kc oraz art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Powód powołał się również na Wyroki Trybunału Praw Człowieka z 6.03.2001r., z 9.03.2006r., z 19.04.2001r. oraz na Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.02.2007r.

W odpowiedzi na pozew, strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu zaprzeczono okolicznościom faktycznym podnoszonym przez powoda. Podniesiono zarzut przedawnienia. Wskazano również, że ewidencja zaludnienia cel prowadzona jest dopiero od sierpnia 2007r. Sam fakt przeludnienia nie stanowi o naruszeniu dóbr osobistych. Takie poglądy prezentuje Sąd najwyższy oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka. Nie w każdej sytuacji naruszenia dóbr osobistych można domagać się zadośćuczynienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód W. C. w A. Ś. w K. przebywał w okresie 21.09.2002r. – 19.01.2004r. A. Ś. w K. był objęty wizytacjami prowadzonymi przez sędziego penitencjarnego. Jeżeli chodzi o warunki bytowe to kąćki sanitarne były zorganizowane w ten sposób, że można było z nich korzystać w sposób nieskrępowany. Wprawdzie nie były zamurowane w całości i była przerwa na dole i górze, ale można było korzystać w sposób nieskrępowany. Cele były odpowiednio wyposażone tak, że można było utrzymać czystość. Zapewniona była odpowiednia wentylacja. Nie we wszystkich celach była ciepła woda. Jednak prowadzono sukcesywnie remonty kolejnych cel mieszkalnych. W celach występowało przeludnienie, ale było to zjawiskiem obejmującym cały kraj, przy czym zakład karny podejmował wielopłaszczyznowe działania mające na celu zmniejszenia ilości osób przebywających w zakładzie karnym.

Dowód:

Informacje o pobytach i orzeczeniach k.46-49;

Zestawienie cel w których przebywał powód oraz informacje dotyczące przeludnienia w celach k.36-45;

Protokoły wizytacji A. Ś. k.50-80

Częściowo zeznania powoda k.108-109

W A. Ś. w K. powód przebywał w okresie od września 2003r. do stycznia 2004r. Przebywał tam w celi nr 9, która była przeludniona. Przebywało tam 12 osób. Generalnie w A. Ś. było przeludnienie. W celi nie było dostępu do ciepłej wody. Wodę można było podgrzewać w czajniku. Zapewnione były środki czystości. Nie można było mieć własnych lampek. Więźniowie roznoszący jedzenie nie mieli nakryć głowy i rękawiczek. Powód miał prywatne ubranie.

Dowód:

Informacje o pobytach i orzeczeniach k.46-49;

Częściowo zeznania powoda k.152-153

Protokoły z okresowej kontroli przewodów kominowych k.130-131

Informacja o zaludnieniu k.132-133

Powód był karany za przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, przeciwko rodzinie, przeciwko wiarygodności dokumentów, przeciwko mieniu.

Dowód:

Informacje o pobytach i orzeczeniach k.46-49;

Ocena dowodów:

Sąd dał wiarę dokumentom zgromadzonym w sprawie w szczególności sąd dał wiarę protokołom wizytacyjnym. Są to dokumenty urzędowe. Zostały one sporządzone przez sędziego wizytatora, a więc osoba niezależną od administracji zakładu karnego i osoba ta nie miała żadnego interesu w podawaniu nieprawdy.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w części w której odnosił się do warunków bytowych w zakładach karnych, a które nie znajdują potwierdzenia w protokołach wizytacyjnych. Zeznania w tym zakresie nie znajdują żadnego potwierdzenia w wiarygodnym materiale dowodowym.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie jest uzasadnione.

Powód dochodził swoich roszczeń twierdząc, że przebywał w bardzo złych warunkach. Podstawę jego roszczeń stanowił art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka z dnia 4.11.1950r. podpisanej w R., który stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Na tle tego artykułu kilkakrotnie wypowiadał się Europejski Trybunał Praw Człowieka. W swych orzeczeniach wskazał, że sposób nieludzkiego traktowania, by znaleźć się w zakresie regulacji art. 3 Konwencji, musi osiągnąć pewien minimalny poziom dolegliwości. Analogicznie jest w przypadku poniżającego traktowania. Ocena tego minimum jest relatywna; zależy od wszystkich okoliczności sprawy, takich jak długość trwania traktowania, następstwa psychiczne i fizyczne oraz, w niektórych przypadkach, płeć, wiek, stan zdrowia ofiary. Warunki pozbawienia wolności mogą czasami sprowadzać się do nieludzkiego bądź niehumanitarnego traktowania. Do takiego wniosku można dojść biorąc pod uwagę przeludnienie w celach oraz nieodpowiednią infrastrukturę zdrowotną, kanalizacyjną, warunki spania, jedzenie, sposoby spędzania wolnego czasu oraz kontakty ze światem zewnętrznym. Oceniając warunki pozbawienia wolności trzeba rozpatrzeć powyższe okoliczności kumulatywnie, tak jak i konkretne zarzuty podniesione przez skarżącego. Rozstrzygając, czy traktowanie jest "poniżające" w rozumieniu art. 3, trzeba mieć na względzie to, czy jego celem było poniżenie i upokorzenie zainteresowanej osoby oraz to, czy, jeżeli chodzi o konsekwencje, traktowanie takie nie wpłynęło negatywnie na jej osobowość w sposób sprzeczny z art. 3. Jednakże, brak takiego celu nie może ponad wszelką wątpliwość wykluczyć stwierdzenia naruszenia tego przepisu. (wyrok z dnia 6.03.2001r. nr (...), Lex nr 76229, wyrok z dnia 29 kwietnia 2003 r. (...) LEX nr 79498, Wyrok z dnia 19 kwietnia 2001 r. (...), Wyrok z dnia 9 marca 2006 r. (...)).

Podstawę roszczenia stanowił również art. 23 kc, art. 24 kc w związku z art. 448 kc.

Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach (art.23 kc)

Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. (art.24 § 1 kc)

W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. (art.448 kc).

Na tym tle kilka razy wypowiadał się Sąd Najwyższy. Wskazał on, że osadzenie skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w przeludnionej celi, w której nie oddzielono urządzeń sanitarnych od reszty pomieszczenia i nie zapewniono wszystkim skazanym osobnego miejsca do spania, może stanowić naruszenie dóbr osobistych w postaci godności i prawa do intymności oraz uzasadniać odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 k.c. Ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych, spoczywa na pozwanym (art. 6 w związku z art. 24 k.c.). (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia

28 lutego 2007 r. V CSK 431/06). Nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2011 r., V CSK 113/11, LEX nr 1101690). Umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jej dóbr osobistych. Odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wyrządzoną tym naruszeniem nie zależy od winy. (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012/2/15, LEX nr 960463, R.. (...), Biul.SN 2011/10/6)

Zgodnie z art.110 § 2 kkw powierzchnia mieszkalna w celi nie powinna być mniejsza niż 3 m² na osadzonego. W przypadku powoda w okresie, kiedy przebywał w A. Ś. w K. oraz w A. Ś. w K. cele nie spełniały tych norm. Taki stan rzeczy nie wynikał jednak ze złośliwości strony pozwanej, a wynikał z ogólnego stanu więzień w Polsce i możliwości finansowych państwa. Należy podkreślić, że obecnie stan przeludnienia jest monitorowany i prowadzone są inwestycje zmierzające do zmiany tego stanu rzeczy. Ponadto więźniowie są przenoszeni z cel tak, aby uciążliwość z tytułu większej ilości więźniów w celi była jak najmniejsza. Sam fakt przeludnienia nie oznacza, że warunki były na tyle złe, że to naruszało dobra osobiste.

Jeżeli chodzi o kąćki sanitarne to dawały one poczucie intymności. Wprawdzie nie były one zabudowane do samej góry i dołu (były przerwy) ale nie ma takiego bezwzględnego wymogu. Zapewniona była właściwa wentylacja grawitacyjna. Kąćki sanitarne muszą być w celach. Oczywiście dzisiaj podnosi się standard i kąćki systematycznie zabudowuje się, ale nie oznacza to, że wcześniejsze kąćki naruszały dobra osobiste.

Sąd nie stwierdził, aby nie było właściwe natężenie światła. Więźniowie nie muszą mieć odrębnych lampek. Jeżeli chodzi o ciepłą wodę to w celach jej nie było, ale więźniowie mieli czajniki więc mogli ją podgrzać jeżeli była im potrzebna. Czystość w celach zależy w dużej mierze od samych więźniów, albowiem to oni sami utrzymują czystość w celach. Administracja A. zapewniała odpowiednią ilość środków czystości. Więźniowie roznoszący jedzenie nie mieli czapek i rękawiczek, ale nie oznacza to naruszenia dóbr osobistych. Wcale nie oznacza to, że oni dotykali jedzenia rękami. Takiego zarzutu powód nie postawił. Podający jedzenie nie mieli czapek, ale nie oznacza to, że ich włosy dostawały się do jedzenia. Powód nie wskazał na taki przypadek.

Biorąc powyższe pod uwagę sąd uznał, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, a Polska nie naruszyła art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Nawet gdyby uznać, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda to należy wskazać, że roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia jest roszczeniem zbyt daleko idącym. Wystarczającym byłoby roszczenie o przeproszenie. Poza powyższymi okolicznościami należy dodatkowo wskazać, że powód został skazany za wiele przestępstw i jest wiele ofiar jego przestępstw. Nie uczynił on nic, aby zrekompensować wyrządzone krzywdy ofiarom jego przestępstw. Ponadto należy dodać, że powód również jest utrzymywany przez państwo i koszty jego utrzymania nie są symboliczne. Zasądzenie jakiegokolwiek kwoty zadośćuczynienia na rzecz powoda byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że roszczenie powoda jest również przedawnione. Powód dochodzi roszczeń za okres pobytu od 21.09.2002r. do dnia 19.01.2004r. Zgodnie z art. 442 § 1 kc (w brzmieniu przed 10.08.2007r., a to na zasadzie – a contrario – art. 2 ustawy z dnia 16.02.2007r. „ustawa o zmianie ustawy – kodeks cywilny”) roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Ten termin stosuje się również do roszczeń o zadośćuczynienie majątkowe (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27.05.2014r. I ACa 353/14). Zatem termin przedawnienia minął z dniem 10.01.2007r.

Powód pozew złożył 17.02.2014r., a więc po upływie okresu przedawnienia.

O kosztach sądowych sąd orzekł na zasadzie art. 98 kpc. W skład kosztów wchodzi wynagrodzenie radcy Prokuraturii Skarbu Państwa.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.